

Improvement of Creativity in production of Prose Poetry with Using New Educational Approaches

Fateme Jafarikamangar^{*1}, Zohre Ahmadipooranari²

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۱۸

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۱/۱۷

Accepted Date :2021/08/09

Received Date :2021/01/06

Abstract:

Humans and the usage extent of their thinking power and creativity are of the most important factors in the development of a country; Due to the requirement of today's society for innovative and creative people, the necessity to change teaching methods and use active and creative teaching approaches is felt more than ever. Today, learners must increasingly learn the critical and creative thinking skills to make the right decisions and solve complex societal problems to enter the age of knowledge and to be capable facing the significant developments of the 21st century. The present study is dedicated to compare the impact of two creative teaching approaches, namely flipped classroom and Lesson Study on development of the creativity associated to students of Farhangian University .This Research, by selecting one of the genres of literature, namely Prose poetry that is in the title of the creative writing course of educational sciences of this university, compares the effect of these two creative methods on the creativity of learners in this genre. Generally, different kinds of genres regarding to their own attributes possess variety elements which make them distinguishable, but which is common with in all genres is the creativity in their productions. However, the creativity is not only an element, but also is a thing that has four elements according to Torrance viewpoint .The elements are fluidity, authenticity, flexibility, and expansion in which they must be taken into consideration for creativity assessment .Among the courses assigned to the syllabus associated to the students of educational

1 .Assistant Professor, Department of Persian Language and Literature, Farhangian University, Tehran, Iran

*Corresponding Author

Email: Jafarikamangar@gmail.com

2 .Assistant Professor, Department of Persian Language and Literature, Farhangian University, Tehran, Iran

science at Farhanigian University, there is a course named “creative writing.” The mentioned course as its title indicates is based on creativity. Therefore, it must be targeted in regards to its objectives. The presentation of this course must be in such a way that it consequently results the significant creativity enhancement of learners, but the atmosphere of education in our country and the traditional and non-creative approaches being utilized is far from determined goals for many years. Regarding to aforementioned points, the current research with the emphasis on creativity enhancement of learners intends to conduct learners performing one of the creativity genres relevant to creative writing course, namely prose poetry, with new educational approaches. This genre is very close to poetry, and it is one of the creative literary types that technically has its own music, sometimes following a kind of middle rhyme, without following the old system of pronouns. In addition to, it even has a special melody. The statistical population of this study is relevant to Farhangian university's students and teachers; also, the statistical sample includes two groups of 35 people who were identified as students of educational sciences of this university. At the outset, this research provides a model that measures different dimensions of creativity in different components of the literary genre. This model includes components such as language, sensation, literary array, rhythm and music, description, imaginative illustration, linguistic De-familiariation, semantic De-familiariation, literary De-familiariation, and poetic thought. Each of these components was defined according to the four elements of creativity. Then, according to these definitions, Prose Poetry was taught with two different approaches in two statistical sample classes. Afterwards, each of the two groups have been measured by causal and comparative methods before and after the presentation of the independent variable. At the end, the final results of both groups are compared. The outcome of this study shows that the methods of lesson study had a greater impact on the creativity of students in comparison with flipped classroom, and the average scores obtained in the lesson study group were significantly higher than the group of Flip classroom. The comparison of the level relevant to creativity in this research has been done according to all the components of the Prose Poetry and all four elements of creativity from Torrance's point of view (fluidity, originality, flexibility, and expansion). It is clear that the Torrance Creativity Test criteria designed for general creativity is not simply applicable to literary creativity. Therefore, by studying the characteristics relevant to each of the criteria in creativity element, each of

them was studied in relation to the elements and components of writing a Prose Poetry. The results also show that the lesson study group, in the language component and the flipped classroom in the literary array, achieved the highest score and the effect of both approaches on literary deconstruction and poetic thought has been very low. Totally, the findings of the current research conclude that although both studied approaches of this paper are new, constructive, and active, the gained results of each are not the same; point this emphasizes that applying different approaches on different educational courses do not lead the same results. Although the flipped classroom approach has close relationship with constructive philosophy and is completely based on constructivism, its pervasiveness and criticizes the weakest result in comparison with lesson study approach in learning Prose Poetry genre. In addition to, the gained results prove that lesson study approach dominates against flipped classroom in miscellaneous contexts either in writing capability skills in the most elements of Prose Poetry or in the increment of creativity elements. Everything caused the lesson study approach dominates against flipped classroom approach can be related to different factors. First of all, the lesson study is a team working process and each viewpoint of group members can play vital roles in result improvement. Another important issue is that lesson study approach has more capabilities against flipped classroom approach in utilizing the new educational approaches. In addition to, the lesson study team can engage variety approaches to reach better results and the final results rather depend to tact used in lesson study team. This issue caused that the lesson study is performed by miscellaneous creativity-based approaches and utilizing the different approaches can be taken as the reason of improvement in capability and creativity writing associated to learners. The diversity of methods in education on different dimensions can be known as it can be interesting for learners and it leads improvement in all dimensions of creativities.

Keywords : Lesson Study, flipped classroom, Literary Creativity, Prose Poetry, Creative Writing

ایجاد خلاقیت در خلق قطعه‌ی ادبی با استفاده از رویکردهای نوین آموزشی

فاطمه جعفری کمانگر*^۱ زهره احمدی پور اناری^۲

چکیده

پژوهش حاضر به منظور مقایسه‌ی تأثیر دو رویکرد نوین تدریس، بر افزایش خلاقیت ادبی دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان نگاشته شده است. این پژوهش با انتخاب یکی از انواع ادبی خلاقانه‌ی موجود در سرفصل درس نگارش خلاق، یعنی قطعه‌ی ادبی، به مقایسه‌ی تأثیر آموزش کلاس معکوس و درس پژوهی بر خلاقیت ادبی یادگیرندگان در نگاشتن قطعه‌ی ادبی دست زده است. جامعه‌ی آماری این پژوهش دانشجومعلم‌ان دانشگاه فرهنگیان مازندران و نمونه‌ی آماری شامل دو گروه ۳۵ نفره همگن شده از دانشجومعلم‌ان علوم تربیتی ورودی ۹۶ این دانشگاه هستند. پژوهش حاضر به روش شبه‌آزمایشی انجام شده است. در این پژوهش ابتدا به تهیه‌ی مدلی پرداخته شد که ابعاد مختلف خلاقیت را در مؤلفه‌های گوناگون قطعه‌ی ادبی مورد بررسی قرار داد؛ سپس در گروه اول، قطعه‌ی ادبی با رویکرد درس پژوهی و در گروه دیگر، با رویکرد کلاس معکوس تدریس شد. بر اساس مؤلفه‌های مدل تهیه شده، نوشته‌های یادگیرندگان مورد تحلیل محتوا قرار گرفت و نتایج هر دو گروه با یکدیگر مقایسه شد. نتایج نشان داد میانگین نمرات گروه درس پژوهی در هر چهار عنصر خلاقیت و در اکثر مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی به‌طور معناداری بالاتر از گروه کلاس معکوس بوده است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت رویکردهای خلاقانه‌ی تدریس برای محتوای مشابه، نتایج مشابهی دربر خواهند داشت و انتخاب مناسب‌ترین رویکرد برای تدریس دروس مختلف نیازمند تجربه و پژوهش‌های دقیق علمی است.

واژگان کلیدی: درس پژوهی، کلاس معکوس، خلاقیت ادبی، قطعه‌ی ادبی، نگارش خلاق

۱. استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

* (نویسنده مسئول):

Email: jafarikamangar@gmail.com

۲. استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

مقدمه

مهم‌ترین عامل پیشرفت یک کشور، درنهایت به انسان‌ها و میزان استفاده از قوه تفکر و خلاقیت‌ها آن‌ها بستگی دارد؛ به دلیل نیاز جامعه‌ی امروز به افراد مبتکر و خلاق، ضرورت تغییر روش‌های تدریس و استفاده از رویکردهای تدریس فعال و خلاقانه بیش‌ازپیش احساس می‌شود. امروزه یادگیرندگان نیز برای ورود به عصر دانایی و روبرو شدن با تحولات شگفت‌انگیز قرن بیست و یکم، باید به‌طور فزاینده‌ای مهارت‌های تفکر انتقادی و خلاق را برای تصمیم‌گیری‌های مناسب و حل مسائل پیچیده جامعه آموزش ببینند (Yousefi & Oveisi, 2004)؛ روش تدریس یکی از مهم‌ترین عناصری است که در تحقق هدف‌های آموزشی و تربیت افرادی با قدرت تفکر بالا و برخوردار از قوه ابتکار، نقش مؤثری دارد و ادبیات و هنر یکی از مهم‌ترین تجلی‌گاه‌های خلاقیت به حساب می‌آیند.

ادبیات نوع خاصی از تجربه و شناخت بشر است که معنادهی به دنیا را برای ما به ارمغان می‌آورد. (Mortezaii & Fotoohi Roodmejani, 2020) نوشته‌های ادبی فعالیت غیرضروری و تجملی برای سرگرمی و پر کردن وقت اضافی نیستند و اگر بی‌توجه از کنار ادبیات بگذریم جامعه‌ای خواهیم داشت که لال که دچار زبان پریشی است (Yosa, 2004) نقش زبان و نحوه بهره‌گیری از واژگان در شعر به نسبت سایر گونه‌های ادبی بیشتر نیز است. گزینش و انتخاب واژگان، توجه به آوا و صوت واژه، معنی قاموسی یا تصریحی و معنای ضمنی یا تلویحی آن و چگونگی تنسیق و چینش این واژگان در کنار یکدیگر در خلق یک اثر ادبی از اهمیت بالایی برخوردار است (Perrin, 1970). به اعتقاد Shafi'i Kadkani (1989) شعر، واقعه‌ای است که در زبان رخ می‌دهد. باهم‌آیی واژگان ناهمگون در شعر، می‌تواند نمودهای گوناگونی از زیبایی‌شناسی را ایجاد کند. این نمودها علاوه بر فضاها و تصاویر استعاری و انتزاعی، شامل تصاویر و تعابیری هستند که متضمن حس‌آمیزی یا کنار هم قرار گرفتن واژگانی هستند که هم‌نشینان در کاربردهای روزمره و خودکار، معمول نیست. تصویرها و تعبیرهایی که می‌توانند استعاری و انتزاعی باشند؛ حس‌آمیزی داشته باشند و دربردارنده‌ی ویژگی‌های هنری و هنجارگريزانه باشند (Gholami, 2021). البته ادبیات و متون ادبی به غیر از زبان و نحوه به‌کارگیری آن، دارای اجزا و عناصری هستند که آن‌ها را از متون غیرادبی منفک می‌کند. این اجزا عبارت‌اند از: تصویرسازی و صورخیال، موسیقی، عاطفه و اندیشه که وجوه مشترک همه‌ی متون ادبی‌اند (زرقانی، 2004). خلاقیت در تولید یک اثر ادبی نیز از همین‌جا آغاز می‌شود؛ به‌کارگیری نوآورانه، خلاقانه و همراه با آشنایی‌زدایی هر یک از این اجزا و عناصر می‌تواند آثار ادبی را همواره به‌روز نگه دارد و برای

نویسندگان فردیت هنری به همراه داشته باشد. به عبارتی خلاقیت و ایده‌های خلاقانه‌ی نویسنده‌هاست که تمایزهای سبکی در هر اثر ادبی و فردیت هنری برای هر فرد را با خود به همراه می‌آورد (Mortezaii & Fotoohi Roodmejani, 2020).

طبیعتاً انواع ادبی مختلف، بنا به خصوصیات و ویژگی‌های خاص خود، برخوردار از عناصر مختلف هستند که آن‌ها را از یکدیگر مجزا می‌سازد؛ اما آنچه وجه مشترک تمام انواع ادبی است لزوم خلاقیت در تولید آن‌هاست. البته خلاقیت تنها یک عنصر نیست و از دیدگاه تورنس سازه‌ای است که دارای چهار عنصر است: سیالی که عبارت است از توانایی برقراری ارتباط بین اندیشه و بیان؛ به‌طوری‌که افراد را قادر سازد راه‌حل‌های متعددی برای حل یک مسئله واحد ارائه دهند؛ اصالت ابتکار که توانایی تفکر با شیوه‌ی غیرمتداول و خلاف عادت است و مبتنی است بر جواب‌های زیرکانه، غیرمعمول و تعجب‌آور به مسائل؛ انعطاف‌پذیری که توانایی تفکر با راه‌های مختلف برای حل مسئله‌ی جدید است و الگوی جدیدی برای اندیشیدن طراحی می‌کند؛ بسط که توانایی توجه به جزئیات در حین انجام یک فعالیت است (Torrance & Goff, 1989).

گاردنر معتقد است که خلاقیت، توانایی حل مسائل یا تولید کالایی به‌طور منظم، به شکلی بدیع و قابل‌قبول برای جامعه است (Gardner, 1993). Torrance (1988) خلاقیت را فرایند حساسیت نسبت به مسائل، تنگناها، ناهماهنگی‌ها و کمبودها می‌داند که به دنبال تشخیص مشکل یا مشکلاتی به وجود می‌آید و به دنبال آن جستجو برای یافتن راه‌حل و طرح فرضیه‌هایی برای این منظور آغاز می‌شود. سپس فرضیه‌ها آزمایش می‌شود و نتایج به دست می‌آید. Guilford (1962) خلاقیت را مجموعه‌ای از ویژگی‌ها و توانایی‌های فردی می‌داند. از دیدگاه او خلاقیت نوعی تفکر واگرا، یعنی تفکر از جهات و دیدگاه‌های گوناگون است؛ درحالی‌که برخی دیگر از محققان دیگر نظیر Amabile (1989) خلاقیت را موضوعی اجتماعی می‌دانند و عوامل محیطی و اجتماعی را برای انجام یک کار خلاق دارای بیشترین تأثیر به شمار می‌آورند. عده‌ای دیگر از محققان نیز خلاقیت را امری می‌دانند که با آموزش می‌توان آن را افزایش داد. کینزی گامن معتقد است: خلاقیت به وجود آوردن ایده‌ی جدیدی است و تفکر خلاق یک استعداد ذاتی است که با انسان به وجود می‌آید و مجموعه‌ای از مهارت‌هاست که می‌توان آن را آموخت و توسعه داد (Askari, 2010)؛ به اعتقاد Rogers (1979) نیز خلاقیت تنها یک امر ذاتی نیست، بلکه با آموزش می‌توان خلاقیت را در افراد افزود (Samkhanian, 2008)؛ بنابراین والدین و مربیان می‌توانند با آموزش درست، مسیر خلاقیت را برای یادگیرندگان هموار کنند. آموزش

درستی که منجر به خلاقیت یادگیرندگان شود، نیاز به روش‌ها و الگوهای مناسب و خلاقیت محور تدریس دارد و چیزی که در روش‌های نوین آموزش همواره مدنظر قرار گرفته‌است تقویت و بروز خلاقیت یادگیرندگان است.

از آنجاکه یادگیری روی دادی اکتشافی تلقی می‌شود که از طریق مشارکت فعالانه‌ی معلم و یادگیرندگان صورت می‌گیرد، بنابراین نه تنها آموزش سنتی قادر به برآورده کردن این هدف نیست و در این نوع آموزش، یادگیری عمیق و معناداری که بتواند منجر به رشد شخصیت یادگیرندگان شود و آن‌ها را در حل مشکلات یاری دهد اتفاق نمی‌افتد؛ بلکه با آموزش سطحی، هدف اصلی آموزش و پرورش که همان یادگیری اثربخش است، تحقق نمی‌یابد (Fazlikhani, 2006). زیرا شیوه‌های سنتی آموزش و پرورش نه تنها به رشد خلاقیت یادگیرندگان کمک نمی‌کند، بلکه آنان را از حرکت در این جهت باز می‌دارد.

در بین دروسی که در برنامه‌ی درسی دانشجویان علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان آمده است، درسی به نام نگارش خلاق وجود دارد. این درس، چنان‌که از عنوانش پیداست، مبتنی بر خلاقیت است و باید با هدف‌گذاری صحیح به این سمت حرکت کند. ارائه این درس باید به گونه‌ای باشد که در نهایت منتج به شکوفایی خلاقیت یادگیرندگان شود؛ اما جو حاکم بر آموزش کشور و استفاده از روش‌های سنتی و غیر خلاق، سال‌هاست که این درس را از رسالت اصلی خود دور نگه داشته است. با نگاهی به سرفصل درس نگارش خلاق که برای دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در نظر گرفته شده است، می‌شود این کاستی را به‌شدت احساس کرد. درسی که مبتنی بر خلاقیت و ارائه‌ی تولیدات ادبی خلاق است؛ اما بیشتر بر سطوح دانشی استوار است و در آن هیچ راهکار عملی‌ای برای افزایش خلاقیت نوشتاری یادگیرندگان پیشنهاد نشده است (High Council for Educational Planning, 2016). انواع ادبی خلاقانه‌ی نگارش که در سرفصل موجود، تنها سه جلسه (جلسات یازدهم، دوازدهم، سیزدهم) به نگارش آن‌ها اختصاص داده شده و بیشتر بر لزوم ارائه‌ی تعریفی از آن‌ها و تشخیص انواع آن‌ها از یکدیگر تأکید شده است، چیزی نیست که با روش‌های سنتی و با شناخت عناصر مربوط به هر نوع ادبی تولید شوند؛ بلکه برای سوق دادن دانشجویان به سمت خلاقیت و تولید و ارائه‌ی متون خلاق، باید راهکارهای متفاوتی را تجربه کرد و روش‌ها و فنون خلاقانه‌ای را به کار گرفت تا دستیابی به این مهم امکان‌پذیر شود. برای این‌که یادگیرندگان، قطعه‌ی ادبی خلاقانه تولید کنند، باید هر چهار عنصر خلاقیت را در تمام مؤلفه‌های در نظر گرفته شده برای تولید این نوع ادبی در نظر داشته باشند.

تولید متن ادبی، با خلاقیت، پیوند تنگاتنگی دارد و عناصر و مؤلفه‌های در نظر گرفته شده برای تولید قطعه‌ی ادبی بدون خلاقیت، فاقد ادبیت لازم و نوآوری به حساب می‌آیند. ضمن این‌که تاکنون هیچ ملاک و معیاری نیز برای سنجش میزان خلاقیت ادبی و تولید متون ادبی خلاقانه ارائه نشده است. قطعه‌ی ادبی که بسیار نزدیک به شعر است و حتی می‌توان از آن به‌عنوان شعر منثور نیز یاد کرد، یکی از انواع ادبی خلاقانه است که از لحاظ تکنیک بی‌آنکه از نظام عروضی قدیم تبعیت کند، موسیقی خاص خودش را دارد که گاه از نوعی قافیه‌ی میانی و حتی آهنگی خاص برخوردار است؛ بی‌آنکه این موسیقی برخوردار از یک نظام ایقاعی خاص باشد. هر عاملی که بتواند زنجیره‌ی زبان گوینده‌ی شعر را به لحاظ موسیقی از زبان معمولی گفتار تمایز بخشد به‌عنوان موسیقی شعر منثور شناخته می‌شود (Shafi'i Kadkani, 2007). عناصر شعر که قطعه‌ی ادبی یا شعر منثور را نیز شامل می‌شود عبارت‌اند از: زبان، موسیقی، صور خیال، عاطفه، اندیشه‌ی شعری و پشتوانه‌ی فرهنگی (Zarghani, 2004). بر همین اساس در پژوهش حاضر برای نوع ادبی مورد مطالعه، یعنی قطعه‌ی ادبی، عناصری نظیر زبان، حس آفرینی و تأثیر عاطفی، آرایه‌پردازی، آهنگ و موسیقی، توصیف، تصویرسازی خیالی، آشنایی‌زدایی زبانی، آشنایی‌زدایی ادبی، آشنایی‌زدایی معنایی و اندیشه‌ی شعری در نظر گرفته شده است.

روشن است که آموزش به یادگیرندگان، برای تولید متن خلاقانه با ویژگی‌هایی که برشمردیم، با روش‌های سنتی تدریس امکان‌پذیر نیست؛ بنابراین پژوهش حاضر با به‌کارگیری دو رویکرد نوین سازنده گرایانه^۱ که مبتنی بر افزایش خلاقیت یادگیرندگان است، درصدد افزایش خلاقیت دانشجومعلم‌ان در نوشتن قطعات ادبی برآمده است.

درس پژوهی، یک رویکرد توسعه‌ی حرفه‌ای و یکی از مدل‌های ارتقاء آموزش و یادگیری است و به گسترش پژوهش و تولید دانش حرفه‌ای معلمان کمک می‌کند و می‌تواند به تدریس بهتر توأم با افزایش خلاقیت بیانجامد. مدل درس پژوهی، مدلی است که بدون صرف هزینه‌های سنگین، تداوم بهسازی، یادگیری و بهبود کیفیت آموزش را در پی دارد. فرهنگ درس پژوهی، نخستین بار توسط آموزش و پرورش ژاپن ابداع شد و به‌سرعت در دیگر نظام‌های آموزشی مانند آمریکا، استرالیا، انگلستان و متعاقب آن، در ایران گسترش پیدا کرد (Sarkhararani, 2015). درس پژوهی یک حلقه‌ی پژوهشی

است که معلمان در آن به صورت گروهی درباره‌ی برنامه‌ی درسی به پژوهش می‌پردازند. آن‌ها ابتدا به تبیین مسئله می‌پردازند، سپس گروه به مسئله شکل می‌دهد و بر آن تمرکز می‌کند؛ به طوری که بتواند در یک درس خاص کلاسی مطرح شود. هنگامی که یک هدف یادگیری انتخاب شد، معلمان برای طراحی و برنامه‌ریزی تشکیل جلسه می‌دهند. معلمان هر یک نقشی را به عهده می‌گیرند و برای تدریس درس، تاریخی معین می‌شود؛ اگرچه در نهایت یک معلم درس را تدریس خواهد کرد، اما خود درس، محصول کار گروهی است. پس از تدریس، معلمان به نقد کار مشترک خود می‌پردازند و اگر لازم شد در طرح درس تجدیدنظر می‌شود و تدریس در کلاس دیگر توسط همان معلم یا معلم دیگر با حضور شورای معلمان انجام می‌پذیرد. در اینجا هدف، نه تنها تولید یک درس اثربخش است؛ بلکه درک چگونگی و چرایی کارکرد درس برای افزایش فهم مطالب توسط یادگیرندگان مدنظر است (Khsksbsz et al, 2008). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که درس پژوهی، یکی از اثربخش‌ترین فرایندهای توانمندسازی و یادگیری حین عمل است که می‌تواند منجر به غلبه بر ترس معلمان در ایجاد تغییر، ترویج خلاقیت، تفکر انتقادی و به آزمایش در آوردن پیش‌فرض‌های ذهنی باشد. از این رو، می‌توان گفت که درس پژوهی در ایجاد سازمان یادگیرنده و فرهنگ‌سازی آن نقشی بی‌بدیل دارد؛ زیرا معلمان دائماً در حال یادگیری فرضیه‌سازی و آزمایش فرضیه‌ها هستند (Morris & Hibbert, 2012). درس پژوهی علاوه بر این که به توانمندسازی معلم منتج می‌شود، بیشترین تأثیر آن بر بهبود روند آموزش است که به کاهش کج‌فهمی‌ها، بهبود در فرایند یاددهی و یادگیری می‌انجامد (Smith, 2008). کانون فعالیت درس پژوهی، توسعه‌ی دانش تدوین طرح درس، پالایش و آزمایش روش‌ها و فنون تدریس، درک و ارزشیابی تفکر فراگیر در فرایند تدریس و افزایش تسلط و یادگیری یادگیرندگان در موضوعات درسی است (Saki, 2013).

رویکرد دیگری که این پژوهش به دنبال نتایج حاصل از به‌کارگیری آن بر خلاقیت یادگیرندگان است، آموزش به روش کلاس معکوس است. با توجه به دیدگاه سازنده‌گرایی، یکی از مؤثرترین مدل‌هایی که اخیراً مورد توجه بسیار قرار گرفته است و ارتباط نزدیکی با فلسفه‌ی سازنده‌گرایی دارد، مدل «کلاس معکوس» است که پژوهش‌های متعددی نیز در این زمینه به انجام رسیده است (Esmaili et al, 2015). رویکرد کلاس معکوس به‌عنوان یک رویکرد تدریس دانش‌آموز محور است که از پروژه‌های گروهی، فعالیت‌های اکتشافی و کاوشگری، آزمایش و سخنرانی در طول زمان کلاس بهره می‌گیرد (Hantla, 2014). در این مدل محتوای درسی خارج از کلاس و به وسیله فناوری‌های مختلف

در اختیار دانش‌آموزان قرار داده می‌شود تا زمان کلاس، صرف بحث و بررسی، انجام تکالیف، کاربرست محتوا و... شود؛ بنابراین سطوح پایین حیطه‌ی شناختی یعنی دانش و فهمیدن در خارج از کلاس درس محقق می‌شود و سطوح بالاتر یعنی کاربرست، تحلیل، ترکیب و ارزشیابی در درون کلاس درس و با راهنمایی معلم صورت می‌گیرد (See & Conry, 2014)؛ بنابراین تمرکز کلاس درس بر روی کاربرد دانش متمرکز می‌شود و این عامل این امکان را به مدرس می‌دهد که به شناسایی خطاهای تفکر بپردازد. علاوه بر این، کلاس معکوس به پرورش مسئولیت‌پذیری یادگیرندگان از طریق تعامل در طول زمان کلاس منجر می‌شود (Phillips, 2015 O'Flaherty&).

از دیگر مزایایی که این رویکرد نسبت به سایر رویکردهای سنتی دارد عبارت است از: گسترش زمان بین معلم و دانش‌آموز؛ افزایش مسئولیت و اعتمادبه‌نفس؛ رویکرد نقش‌دادن به هر یادگیرنده؛ توانایی معلم در انجام سخنرانی‌های کوچک با در نظر گرفتن خصوصیات تدریس حرفه‌ای با توجه به خصوصیات سنی و سایر ویژگی‌های هر گروه یادگیری؛ امکان کار هر دانش‌آموز مطابق با سرعت شخصی خود؛ افزایش خلاقیت و تفکر انتقادی؛ پتانسیل برای بایگانی داده‌های دائمی؛ تحول مثبت روابط نقش معلم و دانش‌آموزان، هنگامی که دانش‌آموز تبدیل به شخصیت و خالق دانش خود می‌شود و در مقابل نقش راهنما و مشاور را به عهده می‌گیرد؛ پیشرفت انگیزه‌ی یادگیرنده؛ ایجاد جو دوستانه و فرصتی برای تمرکز بهتر در کلاس درس (Chilingaryana et al, 2017).

در این پژوهش، یکی از انواع ادبی نگارش خلاق یعنی قطعه‌ی ادبی که خلاقیت، نقش مهمی در تولید آن دارد، مورد مطالعه قرار می‌گیرد و تأثیر دو روش نوین و سازنده‌گرای تدریس، یعنی آموزش با رویکرد کلاس معکوس و درس پژوهی، در افزایش خلاقیت ادبی یادگیرندگان مورد توجه قرار می‌گیرد تا نشان دهد که می‌توان از روش‌ها و الگوهای خلاق آموزش انتظار داشت که خلاقیت یادگیرندگان را ارتقا بخشد.

البته تاکنون پژوهش‌هایی صورت گرفته‌است که با روش‌ها و رویکردهای آموزش خلاقانه از جمله کلاس معکوس^۱ و درس پژوهی درصدد افزایش خلاقیت یادگیرندگان برآمده‌اند. Saberi Dehkordi et al (2019) تأثیر کلاس معکوس را بر افزایش خلاقیت دانش‌آموزان پایه‌ی هشتم سال ۹۶-۹۷ شهر فارس، در درس کار و فناوری مورد پژوهش قرار دادند و به این نتیجه دست یافتند که رویکرد کلاس

1. Flipped Classroom

معکوس باعث انگیزه پیشرفت و رشد خلاقیت این دانش‌آموزان شده است. Hourizad (2010) در پژوهشی به بررسی تأثیر درس پژوهی خلاقیت محور بر توسعه توانمندی‌های حرفه‌ای معلمان و یادگیری رفتار خلاق معلمان و دانش‌آموزان پرداخته است. این پژوهش بر روی ۷۸ معلم و ۱۹۰۰ دانش‌آموز مناطق نوزده‌گانه تهران انجام شده و به این نتیجه دست یافته است که با تشکیل تیم درس پژوهی خلاقیت محور که اعضای آن آموزش خلاقیت دیده‌اند، خلاقیت یادگیرندگان افزایش معناداری خواهد داشت.

همچنین مقالات و پژوهش‌های زیادی نگاشته شده است که تأثیر روش‌ها و الگوهای نوین آموزش را بر عملکرد انشانویسی و نگارش یادگیرندگان مورد سنجش قرار می‌دهند: Momeni Mahmoi & Ojinezhad (2010) در پژوهشی با عنوان «تأثیر به‌کارگیری الگوی تدریس بدیعه پردازی بر پرورش خلاقیت دانش‌آموزان در درس انشا» به بررسی اثرات الگوی تدریس بدیعه پردازی بر پرورش خلاقیت یادگیرندگان، در درس انشای دانش‌آموزان پایه دوم راهنمایی مدارس دولتی شیراز پرداختند؛ اما ارزیابی‌ای که از سنجش خلاقیت یادگیرندگان قبل و بعد از متغیر مستقل انجام شد بر اساس آزمون خلاقیت عمومی تورنس بود و نمی‌توان مدعی شد که این آزمون به‌طور دقیق خلاقیت نگارش یادگیرندگان را افزایش دهد.

همچنین نتایج پژوهش jafarikamangar (2019)؛ Badr Koochi (2017)؛ Ahmadi et al (2014) و Sheikhi Fini & Zarei (2010) نیز به تأثیر روش‌های نوین آموزشی در مقایسه با روش‌های سنتی بر مهارت‌های انشانویسی و نگارش دانش‌آموزان در مقاطع مختلف تأکید می‌کنند. چنانکه در پیشینه مشاهده می‌شود، پژوهش‌های پیشین نه‌تنها به مقایسه‌ی دو رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس با یکدیگر نپرداخته‌اند؛ بلکه هیچ‌یک از این دو رویکرد نوین را بر مهارت نگارش یادگیرندگان مورد بررسی قرار نداده‌اند.

نکته‌ی قابل‌تأمل در این پژوهش این است که رویکردهای نوین آموزش، علی‌رغم کارکرد مثبت و ایجاد نتایج مناسب‌تر، برای هر درس و هر موقعیتی مناسب نیستند و طبیعتاً باید برحسب ویژگی‌های هر درس یا محتوا انتخاب شوند. از آنجاکه پرورش خلاقیت بحث مهمی است که پرداختن به آن ضروری می‌نماید و بررسی پژوهش‌های پیشین نشان داد در زمینه راه‌های پرورش خلاقیت نگارشی، پژوهش‌های جدی‌ای صورت نگرفته است. پژوهش حاضر به مقایسه‌ی دو رویکرد نوین و خلاقانه‌ی آموزش یعنی درس پژوهی و کلاس معکوس با یکدیگر و نقشی که این دو رویکرد می‌توانند بر افزایش

خلاقیت یادگیرندگان ایفا کنند، برآمده است تا این دو رویکرد را در شرایط نسبتاً یکسان بر روی یک درس بیازماید و مسیر را برای آموزش‌دهندگان این درس مهیا سازد.

پژوهش حاضر با انجام این کار اهداف مختلفی را دنبال می‌کند: هدف نخست این پژوهش، مقایسه‌ی تأثیر آموزش با رویکردهای خلاقانه‌ی تدریس یعنی آموزش به روش کلاس معکوس و درس‌پژوهی بر خلاقیت ادبی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی است. همچنین این پژوهش، اهداف جزئی دیگری را نیز دنبال می‌کند که عبارت‌اند از: مقایسه‌ی تأثیر هر یک از رویکردهای کلاس معکوس و درس‌پژوهی بر تک‌تک مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی و مقایسه‌ی تأثیر آموزش دو رویکرد خلاقانه‌ی فوق بر افزایش چهار عنصر خلاقیت (سیالیت، اصالت، انعطاف، بسط).

این پژوهش به دنبال آزمودن فرضیه‌های زیر است:

فرضیه‌ی ۱: آموزش با رویکرد درس‌پژوهی در مقایسه با کلاس معکوس، تأثیر بیشتری بر خلاقیت ادبی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی دارد.

فرضیه‌ی ۲: رویکرد درس‌پژوهی به نسبت کلاس معکوس تأثیر بیشتری بر تک‌تک مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی دارد.

فرضیه‌ی ۳: رویکرد درس‌پژوهی به نسبت کلاس معکوس تأثیر بیشتری بر تک‌تک عناصر خلاقیت دارد.

روش‌شناسی پژوهش:

روش پژوهش در مقاله‌ی حاضر از جهات مختلف قابل بررسی است. از آنجاکه پژوهش حاضر، مقایسه‌ی رویکرد تدریس کلاس معکوس به‌عنوان یک فرآورده و درس‌پژوهی به‌عنوان فرایندی برای بهبود روند تدریس است، روش پژوهش این مقاله، از نظر هدف کاربردی است. گردآوری اطلاعات به روش میدانی صورت پذیرفته است و با توجه به این‌که محقق پس از ارائه‌ی متغیر مستقل درصدد مقایسه‌ی میانگین دو گروه انسانی است، این پژوهش به روش شبه آزمایشی است.

جامعه و نمونه‌ی آماری: جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر دانشجو معلمان رشته‌ی علوم تربیتی ورودی ۹۶ دانشگاه فرهنگیان مازندران هستند که از کل این دانشجویان، سه گروه شرایطی نسبتاً همگن داشتند. این شرایط نظیر هم‌ورودی بودن، گذراندن دروس پیش‌نیاز، تعداد واحدهای گذرنده شده در دانشگاه، میانگین رتبه‌ی دانشگاهی کلاس‌ها، میانگین معدل کلاس‌ها و نتیجه‌ی آزمون

خلاقیت عمومی تورنس بوده است. در بین این سه گروه همگن، دو گروه به صورت تصادفی انتخاب شدند؛ بنابراین حجم نمونه در پژوهش حاضر دو کلاس ۳۵ نفره از دانشجویان علوم تربیتی ورودی ۹۶ دانشگاه فرهنگیان استان مازندران است.

ابزار پژوهش: ابزار پژوهش جدولی از مؤلفه‌ها و عناصر قطعه‌ادبی مشتمل بر ده ماده بوده است که هر یک از ماده‌ها بر اساس چهار عنصر خلاقیت (سیالیت، اصلت، انعطاف و بسط) مورد تحلیل محتوا^۱ قرار گرفت. برای به دست آوردن مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی به کتب و مقالات موجود مراجعه شد و برای اطمینان از روایی آن‌ها از نظرات کارشناسان و متخصصان استفاده شد. برای تطبیق عناصر خلاقیت ادبی با خلاقیت عمومی تورنس، تنها به نظر محقق استناد نشد و علاوه بر آن با استفاده از نمونه‌گیری در دسترس، با ۵ تن از اعضای هیات علمی دانشگاه که تدریس درس نگارش خلاق را طی چند ترم به عهده داشتند نیز مصاحبه شد. نظرات اینان مورد مطالعه و جمع‌بندی قرار گرفت و سپس به هر یک از مؤلفه‌ها ضریب وزن یا نمره‌ی ۲ تخصیص داده شد. البته اگر چه در ظاهر به همه‌ی مؤلفه‌ها ضریب وزن یکسانی داده شد، اما به واقع مؤلفه‌هایی که ارتباط بیشتری با خلاقیت داشته و قابلیت آموزش دادن بیشتری نیز داشته‌اند، ضریب وزن بالاتری دریافت کردند؛ به‌عنوان مثال اگرچه در مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی، در ظاهر فقط یک مؤلفه را تحت عنوان تصویرسازی خیالی یا صور خیال می‌بینیم، اما در واقع مؤلفه‌های آرایه‌پردازی، آشنایی‌زدایی ادبی و حتی آشنایی‌زدایی معنایی نیز به این عنصر مربوط می‌شوند؛ بنابراین به‌طور پنهان ضریب وزن بالاتری برای صور خیال در نظر گرفته شده است. یا از آنجاکه اندیشه‌ی شعری عنصری نیست که آموزش دادنی باشد و فراگیر بتواند بسته به خلاقیتش آن را تولید کند، در مؤلفه‌های مورد سنجش ما ضریب وزنی دریافت نکرده و در واقع حذف شده است. تأکید بر آشنایی‌زدایی در تولید قطعه‌ی ادبی و در نظر گرفتن ضریب اهمیت ۶ برای آن و تقسیم آن به سه وجه زبانی، ادبی و معنایی، بیشتر از آن جهت است که امروزه اهمیت آشنایی‌زدایی که پیوند تنگاتنگی با نوآوری و خلاقیت دارد، در هر نوع ادبی‌ای غیرقابل انکار است.

۱. تحلیل محتوا: یک شیوه‌ی جدید پژوهشی در حوزه‌ی علوم انسانی است که به دنبال شناسایی دقیق و موشکافانه‌ی دیدگاه‌ها و ارزش‌های فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی موجود در پیام است که از سوی فرستنده ارسال شده و محقق را بر آن می‌دارد تا مجموعه‌ی پیام‌هایی را که در یک کتاب، سند، گزارش، پوستر، فیلم، سخنرانی سیاسی و اجتماعی و ... نهفته است، بررسی و ماهیت و کیفیت پیام را تحلیل و به صورت کمی بیان نماید (حسن مرادی، ۱۳۹۹).

روش اجرای پژوهش: اجرای پژوهش به این صورت بوده است که در گروه نخست، در چهار جلسه، آموزش با رویکرد کلاس معکوس انجام شد. در این چهار جلسه، محتوای آموزشی به صورت پاورپوینت، فایل‌های ویدیویی، فایل صوتی، پی‌دی‌اف و عکس در اختیار یادگیرندگان قرار گرفت. سپس ۳ موضوع انتخابی و یک موضوع اختیاری در اختیار دانشجو معلمان قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد که قطعات ادبی‌ای در ارتباط با آن موضوع بنگارند. در این روش هیچ آموزش مستقیمی به صورت رویاروی صورت نپذیرفت و کلاس درس صرفاً به خلق و نقد و بررسی اختصاص یافت.

در گروه ۲ ابتدا تیم درس پژوهی تشکیل شد. این تیم شامل پنج نفر بوده است که سه نفر عضو هیات علمی دانشگاه، با سابقه چندین ساله در آموزش درس نگارش خلاق، یک شاعر و یک نویسنده اعضای آن را تشکیل می‌دادند. نحوه‌ی هدایت دانشجویان برای نگارش قطعه‌ی ادبی و چگونگی آموزش دادن به آن‌ها توسط تیم درس پژوهی ارائه شد و اعضای تیم با تمرکز بر نگارش خلاقانه‌ی قطعات ادبی به طراحی آموزشی و اجرا در کلاس درس پرداختند. راهبردها و روش‌های تدریس ارائه شده توسط تیم درس پژوهی که بر اساس آن طراحی‌های آموزشی نگاشته شد، الگوی بدیعه پردازی^۱، روش مشارکتی^۲، روش بارش مغزی^۳ و روش‌های خلاقانه‌ای نظیر تبدیل جملات ساده به جملات ادبی با استفاده از آشنایی‌زدایی و هنجارگریزی و ... بوده است. پس از هر جلسه تدریس، توسط یکی از اعضای تیم درس پژوهی، نتیجه مورد ارزیابی قرار می‌گرفت و طراحی آموزشی بعدی نگاشته می‌شد و در پایان هر جلسه تدریس، موضوعی برای نگارش در اختیار یادگیرندگان قرار داده می‌شد. در مجموع، دانشجو معلمان به نگارش سه موضوع مشترک با گروه آموزش کلاس معکوس و یک موضوع اختیاری پرداختند. میزان خلاقیت ادبی در نوشته‌های دانشجو معلمان مورد تحلیل محتوا قرار گرفت و نمرات مربوط به هر مؤلفه در جدول مربوطه ثبت شد. روش نمره‌گذاری بر این اساس بوده است که در نوشته‌های هر یک از دانشجو معلمان، عناصر سیالیت، اصالت، انعطاف و بسط در هر مؤلفه قطعه‌ی

۱. بدیعه پردازی: الگوی تدریسی است که نحوه‌ی اندیشیدن با تفکر استعاری را آموزش می‌دهد سازماندهی، تحلیل و فرضیه سازی در اجرای این الگوی تدریس نقش محوری و اساسی ایفا می‌کنند. مهم ترین اصل در بدیعه پردازی استفاده از قیاس هاست (شعبانی، ۱۳۹۸).

۲. یادگیری مشارکتی: این نوع یادگیری با ایجاد شرایط مناسب برای آموختن استراتژی‌های یادگیری، منجر به انتقال یادگیری از گروه به فرد و واکنش متقابل فراگیران با سطوح علمی متفاوت در کلاس می‌شود (کرامتی، ۱۳۸۲)

۳. بارش مغزی: این الگوی تدریس یکی از راهبردهای پرورش خلاقیت است که یکی از شرایط آن ایجاد اندیشه‌های فی البداهه و متعدد است (اکبری شلدره‌ای و دیگران، ۱۳۸۸).

ادبی (بر اساس مدل ارائه شده در ذیل) مورد تحلیل محتوا قرار گرفت و به هر عنصر نمره‌ی ۰ تا ۲ تخصیص داده شد.

طبیعی است ملاک‌های آزمون خلاقیت تورنس که برای خلاقیت عمومی طراحی شده است به‌سادگی قابل تسری به خلاقیت ادبی نیست؛ بنابراین با مطالعه دقیق ویژگی‌های هر یک از ملاک‌های خلاقیت، تک‌تک آن‌ها در ارتباط با عناصر و مؤلفه‌های نگارش قطعه‌ی ادبی مورد مطالعه قرار گرفت که در اینجا مدل آن به نمایش گذاشته خواهد شد:

تعداد واژگان و جملات	به کارگیری کلمات نو جمله بندی های تازه، ترکیبات زبانی تازه	تنوع در استفاده از واژگان و نوع جمله بندی یا عبارت سازی	توجه به ویژگی های معنایی و ارتباطش با ساختار جملات؛ کامل کردن جملات یا عبارات یا عبارات مناسب
تعداد آرایه ها عبارات و جملاتی که منجر به حس آفرینی می شوند	منحصربه فربه بودن و متفاوت بودن حس و عاطفه ی شعری	متنوع بودن عناصری که باعث حس آفرینی و ایجاد عاطفه می شوند	توجه به جزئیات حس آفرینی و کامل کردن احساسات به وجود آمده
تعداد به کارگیری آرایه ها	لینکار در به کارگیری آرایه ها به شیوه های خلاق عادت	تنوع در به کارگیری انواع آرایه	توجه به جزئیات آرایه پردازي و کامل کردن آرایه ها یا آرایه های معنی (نوع تناسب)
تعداد به کارگیری آرایه ها و فوئی که به موسیقی کلام می انجامد	ایجاد نوآوری در تولید موسیقی کلام، ایجاد موسیقی به شیوه های غیر معمول	تنوع در استفاده از صنایع لفظی موسیقایی	توجه به جزئیات آوایی کلمات و جملات و تکمیل کردن موسیقی به وجود آمده یا الفاظ و کلمات هم آهنگ
تعداد توصیف های ادبی	توصیف های ادبی نوآورانه و بکر	تنوع در استفاده از توصیف های ادبی	جزئی نگری در حین توصیف
تعداد عناصر ریایی و آنچه موجدیات تصویر سازی را فراهم می کند	نوآوری در به کارگیری تصویر سازی های خیالی استفاده از صور خیال جدید و بکر	تنوع در تصویر سازی های خیالی (آوردن انواع صنایع بیانی)	توجه به جزئیات در ساخت تصویر و آوردن تشبیهات و استعارات، ظرف و دقیق
تعداد ترکیباتی که به آشنایی زبانی زبانی منتج می شود	ترکیبات آشنایی زبانی ی زبانی بکر	تنوع ترکیبات آشنایی زبانی ی زبانی	توجه به جزئیات آشنایی زبانی ادبی
تعداد ترکیباتی که به آشنایی ادبی زبانی منتج می شود	ترکیبات آشنایی زبانی ی ادبی بکر	تنوع ترکیبات آشنایی زبانی ی ادبی	توجه به جزئیات آشنایی زبانی ادبی
تعداد ترکیباتی که به آشنایی معنایی منتج می شود	ترکیبات آشنایی زبانی ی معنایی بکر	تنوع ترکیبات آشنایی زبانی ی معنایی	توجه به جزئیات آشنایی زبانی معنایی
تعداد قدیسه	منحصربه فرد بودن قدیسه	متنوع بودن قدیسه	توجه به جزئیات دگر قدیسه و توانایی کامل کردن قدیسه تا پایان

داده‌های پژوهش با استفاده از محاسبات آمار توصیفی و آمار استنباطی با استفاده از آزمون t

برای دو گروه مستقل به‌وسیله نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار نمرات خلاقیت ادبی دانشجوی معلمان را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود میانگین نمرات گروه ۲ که از رویکرد درس پژوهی برای آموزش دیدن بهره بردند از

میانگین نمرات گروه نخست که با رویکرد کلاس معکوس آموزش دیدند حدود ۴۴ درصد بهبود داشته است. البته انحراف معیار در گروه درس پژوهی بیشتر از گروه کلاس معکوس بوده است.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی خلاقیت ادبی دانشجویان در تولید قطعه ادبی به تفکیک گروه‌های مورد

مطالعه

شاخص آماری گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار
گروه ۱ رویکرد کلاس معکوس	۳۵	۲۱/۱۹	۹/۶۳
گروه ۲ رویکرد درس پژوهی	۳۵	۳۰/۴۵	۱۳/۱۴

تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها:

فرضیه ۱: آموزش با رویکرد درس پژوهی در مقایسه با کلاس معکوس، تأثیر بیشتری بر خلاقیت ادبی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی دارد.

جدول شماره ۲، نتایج مقایسه‌ی میانگین حاصل از دو رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس را نشان می‌دهد.

جدول ۲: خلاصه‌ی آزمون t برای مقایسه‌ی میانگین دو گروه آموزش با رویکرد کلاس معکوس و درس

پژوهی

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار آماره t	میانگین	تعداد	آزمون لون		شاخص آماری گروه
					سطح معناداری	F	
۰/۰۰۱	۶۲/۳۴	-۳/۳۶	۲۱/۱۹	۳۵	۰/۰۳	۴/۴۷	آموزش با رویکرد کلاس معکوس
			۳۰/۴۵	۳۵			آموزش با رویکرد درس پژوهی

آزمون تی برای مقایسه‌ی میانگین خلاقیت نگارشی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی در دو گروه آموزش با رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس نشان داد: بین میانگین خلاقیت نگارشی

دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی در دو گروه آموزش با رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p \text{ value} < 0/05$). از آنجایی که میانگین نمرات خلاقیت نگارشی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی گروه درس پژوهی ($30/45$) از میانگین نمرات خلاقیت نگارشی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی گروه آموزش با رویکرد کلاس معکوس ($21/19$) بیشتر است؛ می‌توان نتیجه گرفت که آموزش با رویکرد درس پژوهی در مقایسه با کلاس معکوس، در افزایش خلاقیت نگارشی دانشجو معلمان در تولید قطعه‌ی ادبی نقش بیشتری دارد؛ بنابراین فرض نخست پژوهش حاضر تأیید می‌شود.

فرضیه‌ی ۲: رویکرد درس پژوهی به نسبت کلاس معکوس تأثیر بیشتری بر تک‌تک مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی دارد.

جدول شماره‌ی ۳ به مقایسه‌ی نتایج حاصل از دو رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس، بر روی هر یک از مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی به صورت مجزا می‌پردازد:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱۹۰ ایجاد خلاقیت در خلق قطعه‌ی ادبی با استفاده از رویکردهای نوین آموزشی

جدول ۳: خلاصه‌ی آزمون t برای مقایسه‌ی میانگین مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی در دو گروه آموزش با

رویکرد کلاس معکوس و درس پژوهی

شاخص آماری گروه میانگین مقدار آماره t درجه آزادی سطح معناداری اختلاف میانگین‌ها

زبان	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۲/۵۷	-۹/۲۵	۶۸	۰/۰۰۰	-۳/۴۱
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۵/۹۸				
تأثیر عاطفی واژگان	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۲/۳۷	-۷/۷۳	۶۸	۰/۰۰۰	-۲/۰۸
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۴/۴۵				
آرایه‌های ادبی	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۳/۵۲	-۴/۵۱	۶۸	۰/۰۰۰	-۱/۲۸
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۴/۸۱				
خوش‌آهنگی	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۳/۳۰	-۳/۹۸	۶۸	۰/۰۰۰	-۱/۴۰
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۴/۷۰				
توصیف	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۳/۲۸	-۱/۰۴	۶۸	۰/۳۰	-۰/۲۰
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۳/۴۸				
تصویرسازی خیالی	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۲/۶۰	۰/۶۵	۶۸	۰/۵۱	۰/۱۰
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۲/۵۰				
آشنایی‌زدایی زبانی	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۱/۹۴	-۱/۵۹	۶۸	۰/۱۱	-۰/۲۴
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۲/۱۸				
آشنایی‌زدایی معنایی	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۱/۵۷	-۰/۷۰	۶۸	۰/۴۸	-۰/۱۲
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۱/۷۰				
آشنایی‌زدایی ادبی	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۰/۵۷	۱/۳۳	۶۸	۰/۱۸	۰/۱۸
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۰/۳۹				
اندیشه‌ی شعری	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	۰/۳۲	-۱/۴۳	۶۸	۰/۱۵	-۰/۳۸
	آموزش با رویکرد درس پژوهی	۰/۷۱				

آزمون تی برای مقایسه‌ی میانگین‌ها در مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی نشان داد: بین میانگین زبان، تأثیر عاطفی واژگان، آرایه و خوش‌آهنگی در دو گروه آموزش با رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p \text{ value} < 0/05$). از آنجایی که میانگین نمرات مؤلفه‌های زبان، تأثیر عاطفی واژگان، آرایه و خوش‌آهنگی گروه درس پژوهی از میانگین نمرات همین مؤلفه‌ها در گروه آموزش با رویکرد کلاس معکوس بیشتر است، می‌توان نتیجه گرفت که آموزش با رویکرد درس پژوهی در افزایش توانایی زبان، تأثیر عاطفی واژگان، آرایه و خوش‌آهنگی نوشته‌های دانشجو معلمان نقش بیشتری دارد. همچنین نتایج نشان دادند در سایر مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی تفاوت معناداری بین دو گروه درس پژوهی و آموزش معکوس وجود ندارد؛ بنابراین فرض دوم ما به‌طور کامل تأیید نمی‌شود.

فرضیه‌ی ۳: رویکرد درس پژوهی به نسبت کلاس معکوس تأثیر بیشتری بر تک‌تک

عناصر خلاقیت دارد.

جدول شماره‌ی چهار، به مقایسه‌ی میانگین نمرات هر یک از چهار عنصر خلاقیت ادبی پس از آموزش قطعه‌ی ادبی به هر یک از دو رویکرد خلاقانه‌ی تدریس یعنی آموزش با رویکرد کلاس معکوس و درس پژوهی می‌پردازد:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۴: خلاصه‌ی آزمون t برای مقایسه‌ی میانگین مؤلفه‌های خلاقیت ادبی در دو گروه آموزش با

رویکرد کلاس معکوس و درس پژوهی

سطح معناداری	درجه آزادی	مقدار آماره t	میانگین	تعداد	آزمون لون		شاخص آماری گروه	
					سطح معناداری	F		
۰/۰۰۱	۶۸	-۳/۵۹	۳۵/۸۷	۳۵	۰/۲۶	۱/۲۷	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	سیالیت
			۴۲/۵۲	۳۵				
۰/۰۱	۶۸	-۲/۵۷	۲۱/۹۶	۳۵	۰/۴۲	۰/۶۵	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	اصالت
			۲۷/۲۷	۳۵			آموزش با رویکرد درس پژوهی	
۰/۰۰۱	۶۸	-۳/۴۸	۲۸/۱۴	۳۵	۰/۵۳	۰/۳۸	آموزش با رویکرد کلاس معکوس	انعطاف
			۳۴/۸۱	۳۵			آموزش با رویکرد درس پژوهی	
۰/۰۰۷	۶۸	-۲/۷۹	۲۷/۵۵	۳۵	۰/۱۶	۱/۹۶	آموزش با رویکرد درس پژوهی	بسط
			۳۳/۷۳	۳۵			آموزش با رویکرد کلاس معکوس	

آزمون تی برای مقایسه‌ی میانگین مؤلفه‌های خلاقیت نگارشی دانشجومعلم در دو گروه آموزش با رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس نشان داد: بین میانگین مؤلفه‌های خلاقیت نگارشی دانشجو معلم در دو گروه آموزش با رویکرد درس پژوهی و کلاس معکوس تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p \text{ value} < 0/05$). از آنجایی که میانگین نمره‌ی مؤلفه‌های خلاقیت نگارشی گروه درس پژوهی از میانگین نمره‌ی مؤلفه‌های خلاقیت نگارشی گروه آموزش با رویکرد معکوس بیشتر است، می‌توان نتیجه گرفت که آموزش با رویکرد درس پژوهی بر افزایش تک‌تک مؤلفه‌های خلاقیت نگارشی دانشجو معلم نقش بیشتری دارد. همچنین درس پژوهی در افزایش مؤلفه سیالیت بیشترین تأثیر و بر مؤلفه اصالت، کمترین تأثیر را دارد. بنابراین فرض سوم پژوهش ما نیز به‌طور کامل تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری:

پژوهش حاضر با تأکید بر تأثیر متفاوت روش‌ها و رویکردهای نوین آموزش بر افزایش خلاقیت تخصصی نگاشته شده است و با مقایسه‌ی تأثیر دو رویکرد کلاس معکوس و درس پژوهی بر خلاقیت نگارشی دانشجویان در تولید قطعه‌ی ادبی، به دنبال اثبات این امر بوده است که رویکردهای خلاقانه‌ی تدریس می‌توانند تأثیر متفاوتی بر خلاقیت یادگیرندگان ایفا کنند. این پژوهش با تأکید بر قابل آموزش بودن خلاقیت، نقش این دو رویکرد نوین را بر تمامی عناصر خلاقیت در خلق قطعه‌ی ادبی مورد آزمایش قرار داده است.

یافته‌های این پژوهش نشان داد آموزش با رویکرد درس پژوهی در مقایسه با آموزش کلاس معکوس تأثیر بیشتری بر خلاقیت ادبی دانشجویان داشته است؛ به طوری که در میانگین‌های به دست آمده از مقایسه‌ی عناصر قطعه‌ی ادبی، به جز عناصر تصویرسازی خیالی و آشنایی‌زدایی ادبی، سایر عناصر در رویکرد درس پژوهی به میانگین نمره‌ی بالاتری دست یافتند و در چهار عنصر زبان، تأثیر عاطفی واژگان، آرایه و خوش‌آهنگی این تفاوت معنادار نیز بوده است.

این افزایش میانگین را می‌توان ناشی از قدرت ابتکار عمل بیشتر در حیطه‌ی درس پژوهی دانست؛ چرا که درس پژوهی تنها یک روش نیست؛ بلکه فرایندی است که می‌تواند از روش‌های گوناگونی تشکیل شود و این نکته تا حدود زیادی به تدبیر تیم درس پژوه ارتباط دارد. تیم درس پژوهی در پژوهش حاضر با مطالعه الگوها و رویکردهای موجود، مناسب‌ترین رویکردها را برای آموزش قطعه‌ی ادبی، بدیعه پردازی، رویکرد استقرایی و بارش مغزی دانستند و با طراحی‌های خلاقانه به کمک این رویکردها در خلق مفاهیم نو، استعارات خلاق، توصیفات نو و قیاس‌های ادبی که نقش مهمی در تولید قطعه‌ی ادبی دارند کمک کردند. نتایج این پژوهش نشان داد در رویکرد درس پژوهی که معلمان ابتدا درصدد افزایش خلاقیت خود برای طراحی‌های آموزشی خلاقانه برآمدند، نتایج بهتری نسبت به کلاس معکوس به دست آمد؛ بنابراین یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد هر چه معلمان در رشد مهارت خلاقیت خود کوشا باشند موجبات رشد خلاقیت یادگیرندگان نیز بیشتر فراهم می‌شود. این پژوهش از این نظر با یافته‌های پژوهش hourizad (2010) همسو است و از این جهت که روش‌ها و رویکردهای نوین آموزشی بر توانایی نگارش یادگیرندگان تأثیر مثبتی دارد با پژوهش‌های Jafarikamangar (2019)، Badrkoohi (2017)، Ahmadi et al. (2014)، Mo'meni Mahmoudi & Oji nejad (2010) و Sheikh Fini Zarei (2010) نیز سازگار است.

همچنین در این پژوهش سنجش میزان تأثیر رویکردهای کلاس معکوس و درس پژوهی بر تک تک مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی مدنظر قرار گرفته است. این بررسی به ما نشان می‌دهد: اگر چه هر دو رویکرد مدنظر ما تأثیرات مثبتی بر افزایش خلاقیت ادبی دانشجویان داشته‌اند؛ ولی نوع اثرگذاری آن‌ها متفاوت بوده است؛ به عنوان مثال کلاس معکوس بیشترین تأثیر را بر مؤلفه به کارگیری آرایه‌های ادبی و درس پژوهی بیشترین تأثیر را بر مؤلفه زبان داشته است. در انواع آشنایی‌زدایی‌ها و توصیف، تفاوت چندانی بین دو گروه مشاهده نمی‌شود؛ اما در نهایت به غیر از مؤلفه‌های آشنایی‌زدایی معنایی و تصویرسازی خیالی که میانگین نمرات بالاتری در گروه کلاس معکوس به دست آوردند در سایر موارد گروه درس پژوهی به میانگین نمرات بالاتری دست یافت.

پایین‌ترین میانگین حاصل از هر دو رویکرد تدریس، در آشنایی‌زدایی ادبی و اندیشه‌ی شعری بود که البته این ضعف را می‌توان در جایی جدای از خلاقیت یادگیرندگان نیز جست و آن نقش مطالعات پیشین دانشجو معلمان است. زمانی یادگیرندگان می‌توانند نمره‌ی قابل‌قبولی از آشنایی‌زدایی ادبی به دست آورند که با متون ادبی گذشته آشنایی کافی داشته باشند و به عبارتی به شناخت عمیقی از آرایه‌ها و عناصر ادبی پیشین رسیده باشند تا بتوانند از آن‌ها آشنایی‌زدایی کنند. همچنین زمانی می‌توان انتظار ظهور اندیشه‌های شعری نوآورانه در آثار یادگیرندگان داشت که مطالعات عمیق پیشین اندیشه‌های آن‌ها را گسترده باشد و وجوه تفکر را در آن‌ها افزایش داده باشد؛ چیزی که در شاعران امروز جای خود را بیشتر به بازی‌های لفظی و زبانی داده است. بنابراین حاصل نمرات پایین در این دو مؤلفه را نمی‌توان به گردن روش‌های تدریس انداخت؛ بلکه این امر ریشه در مطالعات پیشین یادگیرندگان دارد.

همچنین در پژوهش حاضر تأثیرگذاری رویکردهای تدریس خلاقانه‌ی کلاس معکوس و درس پژوهی، بر ابعاد مختلف خلاقیت و این‌که این رویکردها بیشتر قادر به فعال کردن کدام یک از ابعاد خلاقیت هستند، مورد مطالعه قرار گرفته است. آنچه که پیش از تحلیل مؤلفه‌های خلاقیت تورنس در نوشته‌های دانشجو معلمان مورد بررسی و تبیین قرار گرفته است، برقراری ارتباط بین مؤلفه‌های خلاقیت عمومی و خلاقیت تخصصی از نوع نگارشی است. زیرا تعاریفی که از ملاک‌های خلاقیت تورنس ارائه شده است، در حالت کلی قابل تفسیر به خلاقیت تخصصی نیستند؛ حتی مفهوم تخصصی آن‌ها نیز مطابق مدل ارائه شده در پژوهش، در هر یک از عناصر انواع ادبی نیز متفاوت است. مدل

ارائه شده این پژوهش، معنای سیالیت، اصالت، انعطاف و بسط را در تک تک عناصر قطعه‌ی ادبی نشان می‌دهد. معنایی که اگرچه استنباط شده از معانی مدنظر تورنس در خلاقیت عمومی است، اما با آن تفاوت‌های زیادی دارد؛ به طوری که می‌توان گفت مفاهیم ارائه شده در این مدل، برای تک تک عناصر خلاقیت، با استنباط خلاقیت تخصصی، یعنی خلاقیت در نگارش از دل خلاقیت عمومی برآمده است. مقایسه‌ی این ۴ عنصر خلاقیت، پس از به کارگیری دو رویکرد نوین و خلاقانه‌ی تدریس، ما را به نتایجی می‌رساند؛ از جمله این که: در گروهی که با رویکرد درس پژوهی آموزش دیدند هر چهار عنصر خلاقیت یعنی سیالیت، اصالت، انعطاف و بسط نمره‌ی میانگین بالاتری نسب به گروه آموزش معکوس داشته است. البته میزان این بهبود در هر چهار عنصر یکسان نبوده و این تأثیر بیشتر از همه بر روی عنصر سیالیت و سپس بسط، انعطاف و اصالت بوده است.

در مقایسه‌ی تأثیر این دو رویکرد آموزش، بر تک تک عناصر خلاقیت نیز نتایج جالب توجهی حاصل شد. هر دو رویکرد بیشترین تأثیر را بر سیالیت که بیشتر ناظر به کمیت‌هاست گذاشته‌اند؛ زیرا از دیدگاه تورنس، سیالیت توانایی برقراری ارتباط بین اندیشه و بیان است؛ به طوری که افراد را قادر می‌سازد راه‌حل‌های متعددی برای حل یک مسئله‌ی واحد ارائه دهند (Torrance & Goff, 1989) و کم‌ترین تأثیر مربوط به اصالت بوده که اتفاقاً مرکز ثقل نوآوری در خلاقیت است و عبارت است از توانایی تفکر با شیوه‌ی غیرمتداول و خلاف عادت و مبتنی است بر جواب‌های زیرکانه، غیرمعمول و تعجب‌آور به مسائل (همان). دلیل این امر را نیز می‌توان در ذاتی بودن یا نیاز به آموزش گسترده‌تر داشتن بعضی از ابعاد خلاقیت جست که شاید با یک دوره‌ی آموزش کوتاه‌مدت به دست نیاید.

در مجموع می‌توان از یافته‌های این پژوهش نتیجه گرفت با وجود این که هر دو رویکرد مورد پژوهش ما از جمله رویکردهای نوین، سازنده گرایانه و فعال آموزش به شمار می‌آیند؛ اما نتایج حاصل از آن‌ها یکسان نبوده است و این نکته تأیید می‌کند که روش و رویکردهای گوناگون در آموزش دروس مختلف نتایج مشابهی به همراه ندارند. رویکرد کلاس معکوس علی‌رغم این که ارتباط بسیار نزدیکی با فلسفه سازنده‌گرایی دارد و رویکردی کاملاً فراگیر محور و مبتنی بر نقد است، اما در آموزش قطعه‌ی ادبی به نسبت رویکرد درس پژوهی به نتایج ضعیف‌تری دست یافت و چنان که یافته‌های پژوهش نشان داد، رویکرد درس پژوهی در زمینه‌های گوناگون چه توانمندی در مهارت نوشتن در اکثر مؤلفه‌های قطعه‌ی ادبی، چه افزایش عناصر خلاقیت نتایج بهتری را کسب کرد.

آنچه که باعث شده است رویکرد درس‌پژوهی به نسبت کلاس معکوس از موفقیت بیشتری برخوردار باشد را می‌توان به عوامل مختلفی ربط داد. نخست این‌که درس‌پژوهی کاری گروهی است و نظر هر یک از افراد گروه می‌تواند در بهبود نتیجه‌ی کار نقش داشته باشد. دیگر این‌که درس‌پژوهی به نسبت کلاس معکوس از قابلیت بیشتری برای استفاده از رویکردهای نوین آموزشی برخوردار است و تیم درس‌پژوه می‌تواند از رویکردهای گوناگون برای رسیدن به نتیجه‌ی بهتر کمک بگیرد و نتیجه‌ی نهایی تا حدود زیادی به تدبیر تیم درس‌پژوه مرتبط است. این امر باعث شده است که آموزش با رویکرد درس‌پژوهی با رویکردهای خلاقیت محور گوناگونی انجام شود و به‌کارگیری این رویکردهای مختلف را می‌توان دلیلی برای افزایش توانایی نوشتن و خلاقیت در نگارش یادگیرندگان به حساب آورد. تنوع رویکردهای مختلف آموزشی در مباحث مختلف را نیز می‌توان از جمله عواملی دانست که می‌تواند برای یادگیرندگان جذابیت بیشتری ایجاد کند و به رشد ابعاد مختلف خلاقیت در آن‌ها منتج شود.

پیشنهادهای:

طبیعی است که استفاده از روش‌ها و رویکردهای خلاقانه‌ی تدریس به‌خصوص در دروسی که مبتنی بر خلاقیت هستند، می‌تواند تأثیر شایسته‌ای داشته باشد. ضمن پیشنهاد به آموزش‌دهندگان درس نگارش خلاق به استفاده از رویکرد معکوس و درس‌پژوهی در تدریس این درس، آزمون روش‌ها و رویکردهای خلاقانه‌ی مختلف تدریس برای افزایش خلاقیت یادگیرندگان توصیه می‌شود. ضمن این‌که این پژوهش محققان و آموزش‌دهندگان دروس مبتنی بر خلاقیت را به این سمت‌وسو هدایت می‌کند که برای سنجش خلاقیت در دروس مختلف، باید ابزارهایی که خلاقیت تخصصی یادگیرندگان را مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌دهد مورد توجه قرار دهند. به آموزش‌دهندگان درس نگارش خلاق پیشنهاد می‌شود برای سنجش خلاقیت نگارشی دانشجویان در خلق اشعار و قطعات ادبی، از ابزار قید شده در این پژوهش استفاده کنند.

ملاحظات اخلاقی

در جریان اجرای این پژوهش و تهیه مقاله کلیه قوانین کشوری و اصول اخلاق حرفه‌ای مرتبط با پژوهش رعایت شده است.

حامی مالی

کلیه هزینه‌های پژوهش حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شده است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است. این مقاله قبلاً در هیچ نشریه‌ای اعم از داخلی یا خارجی چاپ نشده است و صرفاً جهت بررسی و چاپ به فصلنامه درس پژوهی ارسال شده است.

REFERENCE

- Ahmadi, Parvin; Rezazadeh Shiraz, Fatemeh Begum; Imam Gholizadeh Ganji, Zahra.)2014(, “ Investigating the effect of participatory learning on the writing progress of Saveh students”, Education and Learning Research, 21)5(, 97-112 .
- Amabile, Tresa, M) .1989(, “Personality Process and Individial Differen”, Personality and Social Psychology, 24)5.(
- Askari, Mohammad.)1989.(“The effect of creativity teaching methods on the creativity of fourth grade elementary students”, Psychological Research, 10)3-4(82-98.
- Badr Koochi, Yadullah)2017.(“The effect of process-oriented teaching method on active writing)essay (of fifth grade elementary school students in District 1 of Rasht city ”Studies in Psychology and Educational Sciences, 2)17(, 119 -131 .
- Chilingaryana Kamo & Zvereva Ekaterina) 2017.(“Methodology of Flipped Classroom as a Learning Technology in Foreign Language Teaching”, 7th International Conference on Intercultural Education “Education, Health and ICT for a Transcultural World”, EDUHEM 2016, 15-17 June 2016, Almeria, Spain.
- Fazli Khani, Manouchehr) .2006 .(A practical guide to active and exploratory methods in education .Tehran :Azmoon Novin .
- Gholami, Mojahid)2021(, "Ideas and Opinions of Mohammad Reza Shafiei Kadkani about Sohrab Sepehri "Contemporary Persian Literature, 11)1(, 207-229.
- Gardner, H) .1993 .(Creating Minds :An Anatomy of Creativity Seen Through the Lives of Frued, Einstain, Picasso, Stravinsky, Eliot, Graham and Ghandi, New York :Harper Collins.
- Guilford, J) .1962(, Creativity It's measurement and Development, In Parnes S .J., Harding, H .F; A Source Book In Creative Thinking, Scribner Sons, New York.

Hassan Moradi, Narges) .1399(, Content analysis of elementary school textbooks, Tehran :Ayizh .

Hantla, B.F) .2014 ,(The effects of flipping the classroom on specific aspects of critical thinking in a Christian college :a quasi-experimental, mixed-methods study, Doctoral Dissertation, Faculty of Southeastern Baptist Theological Seminary Wake Forest, North Carolina.

Hiebert, J. & Morris, A .K) .2012“ ,(Teaching, rather than teachers, as a path toward improving classroom instruction”, Teacher Education, 2)63(, 92-102 .

High Council for Educational Planning)2016 .(Program and title of B Sc . courses in the field of educational sciences .Tehran :Farhangian University .

Hourizad, Bahman) .2010“ .(Investigating the effect of creativity-oriented study on the development of teachers' professional abilities and learning the creative behavior of teachers and students”, Counseling culture, 1)1 (76-92.

Ismailifar, Mohammad Sadegh; Taqwa Yazdi, Maryam; Niaz Azari, Kiomars.)2015“ ,(The effect of using the reverse class approach on the emotional aspect of achievement motivation of sixth grade elementary students”, 2nd International Conference on Psychology, Educational Sciences and Lifestyle, Torbat Heydariyeh University, February 20, 1-11.

Jafarikamangar, Fateme; Foroughi, Abdul Hakim)2019,(“Comparing the effectiveness of rhetorical teaching methods with traditional ones on elementary school composition lesson”, New Teacher Training Strategies, 5)8(, 47-74.

Keramati, Mohammad Reza.)2003 .(A new and different looking at the participatory learning approach .Mashhad :Aein Tarbiyat .

Khakbaz, Azime Sadat; Fadaei, Mohammad Reza; Musapur, Nematullah)2008“ ,(The effect of research on the professional development of mathematics teachers ”Education, 2)94,(123-146.

Mo'meni Mahmoudi, Hossein; Oji Nejad, Ahmad Reza)2010,(“The effect of using rhetorical teaching model on cultivating students' creativity in composition course .”Curriculum Research News, 1)3,(81-92.

Mortezaei, Seyed Amir Hossein; Fotouhi Rudmajani, Mahmoud)2020,("Cognitive stylistics and refusal to discover artistic individuality :postmodernists also write poetry with conventional metaphors", Contemporary Persian Literature, 10)2,(355-375.

O'Flaherty, J., & Phillips, C) .2015“ ,(The use of flipped classrooms in higher education :A scoping review”, The Internet and Higher Education, 25, 85-95.

Parvini, Khalil)2001,(“A look at the literary text and its components”, Tehran Faculty of Literature and Humanities .”47,46)159,158 (167-188.

Perrin, Laurance) 1970 ,(An Introduction To Poetry, New York :Harcourt Brance INC.

Saberi Dehkordi, Afsaneh; Ismaili Korani, Reyhaneh; Jazayeri Farsani, Somayeh) 2019“ .(The effect of reverse teaching method on creativity and motivation of eighth grade students in work and technology .”Research and Studies of Islamic Sciences, 1)5,(14-28.

Safavid, Amanollah)2014,(Teaching methods, techniques and patterns, Tehran :Samat.

Saki, Reza)2013 ,(Research base study .Tehran :Jahad Daneshgahi.

Sam Khanian, Mohammad Rabi)2008 ,(Creativity and innovation in the educational organization)concepts, theories, techniques and assessment(Tehran : Resane Takhasossi.

Sarkararani, Mohammad Reza)2015 .(Lesson Study a Global Idea to Improve Education and Enrich Learning .Tehran :Meraat.

See, S., & Conry, J) 2014 ,(Flip My Class !A faculty development demonstration of a flipped-class”, Currents in Pharmacy Teaching and Learning, 4)6,(585-588.

Shabani, Hassan)2019,(Educational skills, Tehran :Samat

Shafiee Kadkani, Mohammad Reza)1989 (Music of Poetry .Tehran :Agah.

Sheikh Fini, Ali Akbar; Zarei, Iqbal)2010(“Comparison of the effectiveness of special educational methods for class and non-class on the performance of writing skills of third grade elementary school female students in Ramhormoz city .”Educational Sciences, 6)90,(149 -168.

Smith, R .R.)2008 ,(Lesson Study :Professional development for empowering teachers and improving classroom practice .Dissertation Submitted to the Department of Educational Leadership and Policy Studies in partial fulfillment of the Florida State University.

Torrance, E.P) 1988,(“The Nature of Creativity as Manifest in its Testing”, In R.J, Sternberg) Ed (The nature of Creativity, UK :Cambridge University Press.

Torrance, E .P .& Goff, K)1989“ ,(A quiet revolution”, Creative Behavior . 23)2 (136-145 .

Yosa, Mario Vargas)2004 (Why Literature? Translated by Abdullah Kowsari, Tehran, Lohe Fekr

Yousefi, Nosratullah; Oveysi, Hossein)1386 .(New patterns of teaching and learning .2 vols .Qazvin :Hadith today.

Zarghani, Seyed Mehdi.)2004 ,(The perspective of contemporary Iranian poetry .Tehran :Sales